

Handläggare

Anneli Rydström
Telefon: 0850822068
Kerstin Henningsson
Telefon: 0850823016

Till

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2019-11-28

Digifysiskt vårdval – Tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Slutbetänkandet Digifysiskt vårdval har skickats på remiss till stadsdelsnämnden. Förvaltningen ställer sig positiv till utredarens förslag om utveckling av ett digifysiskt vårdval för en tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet. Tanken är att patienten ska kunna välja mellan digital kontakt eller fysiskt besök på sin vårdcentral. Förvaltningen lyfter fram att särskild hänsyn behöver tas till de grupper som inte har lika lätt att ta till sig av ny teknik.

Samverkan mellan olika vårdgivare kommer att bli en allt viktigare fråga när fler personer kan komma att vårdas i hemmet. Förvaltningen ser positivt på att en mer behovsbaserad styrning av vårdcentralens uppdrag kan innebära att resurser frigörs för samverkan med kommunen kring dem som har det största behovet.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått slutbetänkandet Digifysiskt vårdval för yttrande (SOU 2019:42). Direktiven till utredningen var att se över lagen om valfrihetssystem (LOV), se över ersättnings- och finansieringssystemen för landstingen, kartlägga användandet av inhyrd personal i vården samt överväga för- och nackdelar med att införa tillståndsprövning för att bedriva hälso- och sjukvård. I ett tilläggsdirektiv fick utredningen också i uppgift att analysera hur ett långsiktigt hållbart system för så kallade nätläkare kan skapas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg och administrativa avdelningen i samråd med avdelningen för social omsorg. Stadsdelsnämndens pensionärsråd behandlar ärendet den 20 november och rådet för funktionshinderfrågor den 21 november.

Ärendet

Betänkandet lyfter fram att vårdvalet behöver reformeras mot ett digifysiskt vårdval. (Förenklat uttryckt innebär det att patienten ska kunna välja mellan digital kontakt eller fysiskt besök på sin vårdcentral.)

Centralt i utredningens uppdrag har varit frågor om måluppfyllelse enligt hälso- och sjukvårdslagen. Fokus har legat på att befolkningen ska få vård på lika villkor samt att den som har störst behov ska ges företräde. Utredningen konstaterar att det behövs en omställning av hälso- och sjukvårdssystemet mot en mer resursstark nära vård. Nedanstående komponenter har setts som särskilt viktiga:

- **Patient och invånarperspektivet** behöver stärkas mot en mer personcentrerad vård som i ökad utsträckning utgår från individers olika behov.
- **Kontinuitet** behöver genomsyra styrning och organisering av vården, vilket bland annat ökar patientsäkerhet och effektivitet. Kontinuitet ökar dessutom invånarnas förtroende för vården.
- **Transparensen och långsiktigheten** i systemet behöver öka, med ökad tydlighet om vad patienten kan förvänta sig av vården och vad utförarens åtagande är.
- **Den digitala revolutionen** behöver få ett brett genomslag i vården och bli en mer integrerad del i all hälso- och sjukvård.
- **Ett mer nationellt system** behövs, med minskade skillnader i landstingens styrning.
- **Systemeffektiviteten** för hela den offentligt finansierade hälso- och sjukvården behöver öka. En central del i detta är en resurs- och kompetensmässigt starkare primärvård.

Analys av brister i vårdvalssystemen

Utredningen har gjort en översyn av vårdvalssystemen i primärvården, utomlänsvården i primärvården och framväxten av

digitalt profilerade vårdgivare. I utredningens analys framkommer bland annat att ett grundläggande problem är primärvårdens underkapacitet. Vårdvalsreformen har i låg grad bidragit till en mer jämlik och behovsbaserad vård.

Lagens utformning och landstingens styrning drar åt olika håll och skapar en spänning mellan en efterfrågestyrd och en behovsstyrd vård. Utredningen lyfter fram att det finns ett behov av ökad styrning av vårdgivare inom vårdvalet samt ökad styrning av etablering inom primärvården. I kombination med primärvårdens resursbrist och andra inslag i styrningen blir effekten att utförarna har svårt att planera verksamheten.

Digitaliseringen i form av nätläkare skapar enligt utredningen möjlighet att åtgärda ett av primärvårdens huvudproblem – tillgängligheten. Samtidigt har det blivit en krock mellan ett decentraliserat vårdvalssystem och ett nationellt system för digital vård, där det skapats olika ekonomiska villkor för digital vård och annan vård.

Utredningens förslag till en digifysisk vårdvalsreform

Några av förslagen som utredningen lägger fram:

- Möjligheten att lista sig på en vårdcentral föreslås bli lagreglerad samt begränsas till två gånger per år. Vårdgarantin föreslås gälla där man är listad.
- Informationen till patienter föreslås stärkas avseende vad patienten kan välja mellan, tillgängligheten, hur valet går till, vad patienten kan förvänta sig av vården med mera.
- Ett annat förslag är att införa en nationell reglerad patientavgift och att patientavgiften ska vara lägre där man är listad. Förslagsvis 100 kronor.
- Sammanfattningsvis syftar förslagen till att skapa ett integrerat digifysiskt vårdval i primärvården, där patienten vänder sig till samma aktör oavsett om det görs digitalt eller via besök.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till utredarens förslag om utveckling av ett digifysiskt vårdval för en tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet.

Digitaliseringen går snabbt och kan skapa nya möjligheter i vården, som är viktiga att ta tillvara. En integrering av digital och fysisk vård kan bidra till ökad tillgänglighet och kvalitet för den som söker sjukvård. Genom att ge digital vård när det är möjligt och fysisk vård när det behövs kan förutsättningar skapas för primärvården/vårdcentralen att kunna styra och använda resurserna effektivt och till dem med störst behov.

Merparten av primärvårdens patienter har kroniska sjukdomar och kan därför ha behov av och önskemål om en fast läkarkontakt. För dem kan det vara viktigt att ha möjlighet att lista sig hos en läkare. För andra personer som sällan kontakter primärvården kan detta vara mindre viktigt.

En väl fungerande primärvård med rätt styrning och som kan ge en bra information och rådgivning har också stor betydelse för att avlasta akutsjukvården.

Stadsdelsnämndens råd för funktionshinderfrågor och pensionärsråd har i tidigare frågor som rör den allt snabbare digitaliseringen påtalat att det finns risk för att personer med funktionsnedsättning och äldre ställs utanför. Digitala tjänster ska vara tillgängliga för alla och anpassade så att dessa kan användas av alla oavsett individuella förutsättningar. Det är viktigt att särskild hänsyn tas till personer med funktionsnedsättning, personer med bristande tekniska och digitala förkunskaper, samt personer med annat modersmål än svenska.

Förvaltningen vill särskilt ta upp synpunkter som gäller målgrupper som vårdgivarna Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län samverkar kring.

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- sjukvård ställer krav på samverkan mellan vårdgivarna. Den regionala överenskommelsen om samverkan i Stockholms län kommer att ställa ytterligare krav på en fungerande lokal samverkan för en trygg, säker och effektiv in- och utskrivningsprocess.

Primärvården och primvårdsrehabiliteringen har en central och viktig roll i att säkerställa vårdkedjan och tillsammans med kommunens verksamheter, såsom hemtjänsten att ge en trygg vård och omsorg i hemmet.

Förvaltningen ser positivt på att en mer behovsbaserad styrning av vårdcentralens uppdrag kan möjliggöra att resurser frigörs för samverkan kring dem som har det största behovet.

Samverkan mellan vårdgivarna kommer att bli en allt viktigare fråga när fler personer kan komma att vårdas i hemmet. En utmaning är den demografiska utvecklingen med allt fler äldre och ökade behov.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Toni Mellblom
vik. avdelningschef

Bilagor

Remissunderlag – Digifysiskt vårdval – Tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet (SOU 2019:42)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2019-11-13
Toni Mellblom, vik. avdelningschef	2019-11-13